

บทที่ ๑

คุณค่าของร้อยกรอง

การค้นหาคุณค่าของสิ่งใดก็ตามย่อมขึ้นอยู่กับวิชาชีวานญาน และความรู้พื้นฐานของผู้ประมีนคุณค่า

ร้อยกรอง ย่อมเปรียบคุณค่าในรูปต่าง ๆ ต่อบุคคลที่ต่างประเภทกัน ส่วนบุคคลประเภท “ผู้แต่ง” หรือกวิร้อยกรองมีคุณค่าเป็นวิถีทางแสดงออกที่ส่วนมาก ของความรู้สึก ความคิด ความสะเทือนอารมณ์ ตลอดจนประสบการณ์ของผู้แต่ง

สำหรับบุคคลประเภท “ผู้อ่าน” ร้อยกรองมีคุณค่า หลายรูปแบบ คือ ช่วยเร้าอารมณ์และความรู้สึก เร้าจิตนาการ เร้าความคิด เก็บรวบรวมประสบการณ์ของผู้อ่านและผู้แต่ง ร้อยกรองขยายวงความรู้ ประสบการณ์ และจินตนาการของผู้อ่านให้กว้างขวางและลึกซึ้งขึ้น บทกวีนิพนธ์จะให้สั่งฟังคุณค่า สูงทั้งภูมิปัญญาแก่ผู้อ่านโดยใช้คำพูดเพียงไม่กี่คำ ซึ่งบรรจุอยู่ในบรรทัดสั้น ๆ ตามนัยคับของบทโคลง ดังนั้นผู้อ่านจึงเสียเวลาเพียงไม่กี่วินาทีในการเพิ่มพูนสั่งที่ผู้อ่านมีอยู่แล้วให้เจริญงอกงามยิ่งขึ้น

สำหรับ “ลังกม” ซึ่งกว้างขึ้นจนถึงประเทศชาติ และโลกต้องกว้างนิพนธ์ เป็นสมบัติล้ำค่าซึ่งคนในชาติห่วงແນนและระวังรักษาไว้ให้บังยืนชั่วลูกชั่วหลาน

สำหรับร้อยกรองเอง ก็มีคุณค่าสมควรศึกษาแยกแยกด้วยหลักการที่สอดคล้องกับความนิยมของสังคมและกับหลักวิชา

คุณค่าของกวีนพนธ์ทั่วไป

ผู้แต่ง หรือกวี เขียนบทประพันธ์ขึ้นด้วยจุดมุ่งหมายหลายอย่าง กวีบางคนก็ตั้งใจกำหนดจุดมุ่งหมายไว้แน่นอนและแน่นอน กวีบางคนก็ไม่ได้ตั้งจุด

ประสงค์ได้ไว้อย่างชัดเจน เพียงแต่มีความสามารถพิเศษเชิงร้อยกรอง ก็ปล่อยให้ “ปากกา” พาไป บางครั้งการเขียนแบบไม่มีจุดมุ่งหมายที่แน่นอนก็นำผู้อ่านไปพบสิ่งเปลกใหม่ที่น่าสนใจ แต่บางครั้งก็นำให้หลงวนเวียน ซึ่งก็เกิดความสนุกสนานเพลิดเพลิน ในระหว่างที่เดินทางวนเวียนไปกับกวีผู้นั้น การประเมินคุณค่าของบทร้อยกรองนั้นต้องอาศัยพิจารณาดูคุณมุ่งหมายของผู้แต่งเป็นเบื้องต้น

จุดประสงค์ต่าง ๆ ของกวี อาจจะแบ่งได้เป็นข้อ ๆ ดังนี้

๑. เพื่อสอนฯ

ในสมัยโบราณผู้แต่งบทประพันธ์ หรือกวี นิยมบอกข่าวคราวต่าง ๆ ด้วยถ้อยคำที่คล้องจองกัน และมีจังหวะสม่ำเสมอในเพลิดเพลิน เร่องที่เล่านั้น บางครั้งเป็นข่าวคราวหรือเหตุการณ์ที่เกิดขึ้นในที่แห่งหนึ่ง แล้วผู้เล่าก็ได้นำไปเผยแพร่ในที่อื่นแห่งหนึ่ง อาจจะกล่าวได้ว่า กวีโบราณ เป็นนักข่าว และบทกวีนิพนธ์ก็ถือเป็นสื่อสารมวลชนนั่นเอง ทั้งนี้เป็นการเผยแพร่กระจายข่าวด้วยปาก หรือด้วยการบอกเล่า ซึ่งในสมัยใหม่เรียกว่า วรรณคดีปาก (Oral literature) ยกตัวอย่างเช่นเรื่องพระลอ ได้มีปรากฏในเนื้อเรื่องว่ามีผู้นำ “โนม” พระลอไปเผยแพร่ด้วยบทประพันธ์สำหรับขับร้องจากเมืองสง ไปยังเมืองต่าง ๆ จนถึงเมืองสรวง แม้เจ้าหนูงูก็ได้สดับบทกวีนิพนธ์ขับร้องนั้นจนเกิดจินตนาการและความสะเทือนอารมณ์ ถึงขนาดหลงรักพระลอ บังเกิดเป็นไข้ไข้ดังคำรำพันในบทประพันธ์ที่คนไทยทั่วไปรู้จักอย่างต่อๆ คือ

“เสียงกรุเสียงเล่าข้าง	อันได พี่เอย
เสียงย่อมยอยศิกร	หัวหล้า
สองเชือพหลับให้ก	ลมดัน ฤทธิ์
สองพัดคงอยู่	อย่าให้ถามເພື່ອ”

ทั้งนี้เป็นเพราะเจ้าหนูงูแห่งเมืองสรวง คือ พระเพื่อนและพระแพง ได้ศึกษา

“ ขับขอยอราษทัยร ”	ทุกเมือง
กราบล่ำพะละเลื่อง ”	หัวคล้า
โฉมงามพิตรเปลือง ”	ใจโลก
สาวหนุ่มพึงเมินม้า ”	อยู่เพียงโหยหัน
เล่ากราโคนท้าวทั่ว ”	เมืองสารอง
ชารช่าวถังหุส่อง ”	พนัง
ราชทวยดุจวัดยทอง ”	ครัวไคร้ เห็นนา
โภจะห้อไขในห้อง ”	อยู่เหยี่ยมพึงสาร ”

ตัวอย่างโคลงสทายกามาเพอซึ่งให้เห็นว่า กวีใช้บทประพันธ์ในการเล่าเรื่อง และสื่อข่าวความจากที่แห่งหนึ่งไปสู่อีกแห่งหนึ่ง

๒. เพ้อเล่าเรื่องราว

นิทานนิยายที่ตกทอดมาถึงคนในยุคบังชาบัน ถ้าไม่ได้เล่าเป็นบทประพันธ์ก็คงจะสาปสูญไปนานแล้ว การเล่านิทานนิยายเป็นคำประพันธ์ที่ໄพเรามีจังหวะและมีสัมผัสน์ทำให้ง่ายแก่การจดจำ และง่ายในการถ่ายทอดจากคนหนึ่งไปสู่อีกคนหนึ่ง จากบุคคลสมัยหนึ่งไปสู่อีกบุคคลสมัยหนึ่ง และจากกลุ่มคนในสังคมหนึ่งไปสู่กลุ่มคนในสังคมอื่น ๆ ทั่วไป ถ้าໄพเรามาก็มีคุณค่ามาก ความแพร่หลายก็ขยายวงกว้างมากและยังยั่นนาน นิทานนิยายเรื่องการบรรยายห่วงพื้นอ้องการพและปานพ ถ้าไม่มีกิวแท่งเป็นมหากาพย์ที่ชื่อว่ามหากาฬะ ก็คงจะถูกลืมไปนานแล้ว แม้แต่ประวัติศาสตร์บางตอนของอินเดียซึ่งเป็นบ่อเกิดของเรื่องรามายณะ ซึ่งไทยเรียกว่า รามเกียรติ ก็เช่นเดียวกันประวัติศาสตร์กรุงโรมันโดยเฉพาะอย่างยิ่งตอนสงครามกรุงกรอย ถ้ากิวไม่ว詹นา เป็นบทประพันธ์ ผู้คนก็อาจจะไม่รู้จักแพร่หลายอย่างเช่นที่เป็นอยู่ทุกวันนี้ก็ได้ กิวโดยปัจจุบันที่เล่าเรื่องราวเล็ก ๆ น้อย ๆ ไว้มากماข บางเรื่องอาจจะไม่มีความสำคัญ ทางความรู้หรือประวัติศาสตร์เลข แต่ก็เป็นที่ประทับ

ใจบึง เข่นเรื่องเด็ก ๆ น้อย ๆ ของสุนัขตัวหนึ่งกับเลวลันซึ่งเป็นนักล่าสัตว์ ารมณ์ร้อนได้มีสุนัขที่กล้าหาญและจงรักภักดีตาย ด้วยความเข้าใจผิดกิดว่า สุนัขได้กัดลูกของตน เพราะเห็นร้ายเลือดหอบเมื่อนอยู่ใกล้ทันอนของลูก กรณี พลิกเปลลูกขึ้นดูก็เห็นลูกนอนหลับอยู่อย่างปลดอกกับ มองออกไปไกลอีกนิด หนึ่งก็ได้เห็นสุนัขมานอนตายอยู่ เลวลันจึงเข้าใจได้ว่าสุนัขที่คนฆ่าตายนั้น ได้ต่อสู้เพื่อช่วยลูกของขา ความเครียดเสียใจอย่างสุดซึ้งนี้ได้บรรยายเล่าไว้ใน บทประพันธ์ ซึ่งเรื่องอารมณ์ผู้อ่านให้รู้สึกขอช้ำปวดร้าว เนื่องด้วยการกระทำ ที่วุ่วนและสำนักผิด สร้างความประทับใจและซาบซึ้งให้เกิดขึ้นแก่ผู้อ่าน ในขณะเดียวกันก็เกิดคิดถอดสอนใจขึ้นโดยที่ผู้แต่งอาจจะไม่ได้มุ่งหวังไว้เลยก็ได้

ผู้เผยแพร่ศาสตร์โดยเฉพาะอย่างยิ่งพระมหาณีแห่งศาสตราอินดู ได้ใช้กวี นิพนธ์เป็นวิจิตรเข้าสู่ประชาชนอย่างได้ผล ได้นำคำสอนทางศีลธรรม หรือ จริยศาสตร์มาร้อยกรองเป็นคำประพันธ์ที่ไพเราะ เล่าเรื่องพระเจ้า การกระทำ ของพระเจ้า และเรื่องราวน่าดูดีนั้นอีก โดยสอดแทรกจริยศาสตร์ปะปน ลงไปอย่างได้ส่วน ไม่ทำให้ผู้ฟังรู้สึกตัวว่ากำลังถูกสอนศาสตร์ จนกระทั่งผู้ฟัง บทกวีนิพนธ์เรื่องเทพเจ้าของพระมหาณีเกิดความเลื่อมใสและหันมาบูชาบูชา และประพฤติปฏิบูติตามลัทธิพระมหาณี ดังนั้นบทประพันธ์หรือร้อยกรองจึงมี คุณค่าในการเผยแพร่ศาสตร์โดยอาศัยนิทานนิယาด้วย

บทร้อยกรองที่แต่งขึ้นในรูปของบทละครก็มีชุดมุ่งหมายในการเล่าเรื่องราว ต่างๆ ให้แก่หมู่ชนโดยการใช้ศิลปะอื่น ๆ ประกอบด้วยอย่างพิสดาร และมี วิัฒนาการขับช้อนยังขึ้นทุกขุกทุกสมัย

๓. เพื่อใช้แสดงคติชีวิต

ร้อยกรองเป็นพาหนะนำคติในการดำเนินชีวิตไปสู่คนหมู่มาก คนได้ กระหนนถึงคุณค่าในด้านนี้ ดังนั้นวรรณกรรมประเภทคำสอนหรือ didactic

literature ของชาติต่าง ๆ จึงมีกรรขอกรองขึ้นเป็นบทประพันธ์ ซึ่งมักจะมีลักษณะ
สั้น ๆ เพื่อสะดวกในการจดจำ ประกอบด้วยถ้อยคำที่คมคายเพื่อสร้างความ
สะกดใจและประทับใจ กวนิพนธ์ประเกหคำสอนที่เด่น ๆ ในภาษาไทย ได้แก่
ภาษาพะร่วง สุภาษีโภกนิติ (ซึ่งมีอยู่เกิดมาจากคัมภีร์ของศาสนา Hin-tu)
สวัสดิรักษา ภาษาสอนหมุน เป็นต้น

คติชีวบทนี่ในบทเรียนขององค์กร ก็เรียกว่าปรัชญา เพราะประกอบด้วยจริยศาสตร์ (ethics) ซึ่งเป็นส่วนหนึ่งของปรัชญาขององค์กร

๔. เพื่อใช้เป็นบทชั้นร้อง

การใช้ร้องท่องในการขับร้องเพลงนั้นเป็นสิ่งที่ทันสมัยอยู่เสมอ
ในทุกชาติทุกประเทศทั่วโลก นับตั้งแต่โบราณมาจนถึงปัจจุบัน ทุกชาติจะมี
ชื่อเรียกนثر้อยกรองที่ใช้ร้องเพลงมากมาย เช่น เรียกว่าหัวใจ (heart) บท
สุดดีต่างๆ รวมทั้งสุดดีสังเวชกล่อ่อนช้าง บัลлад (ballad) ซอ แอ่ บทกล่อ่อน-
เด็ก แหล่ เห่ ร้องเรอ เป็นต้น บทเพลงที่แต่งเป็นร้อยแก้วนั้นหายากมาก เพราะ
ไม่มีไกรนิยม คำประพันธ์ประเกล็ดคำนำหรือบทเพลงของไทยที่ໄพเราะเพราะพรัง
และยังบันนานามาแต่โบราณนั้นมีมากมาย ส่วนบทโทรทัศน์น่าสนใจที่สุดก็เป็น
สิ่งที่สำคัญอย่างลึกซึ้งในวงการนักวรรณคดีไทย การเล่นเพลงยาวในปลาย
สมัยอยุธยา ก็คงเป็นการแข่งขันความสามารถแต่งบทกลอนปากเปล่าและพูด
ออกมานี้เป็นท่านองเห็นอ่อนร้องเพลง ค่อมอาจใช้เขียนสิ่งไปให้คนรัก เพื่อเป็น
สื่อแสดงความรัก ความอาลัย หรือตัดพ้อต่อว่า

บทร้อยกรองเพื่อใช้ในการขับร้อง มีประโยชน์มากในชีวิตประจำวัน
 เพราะก่อให้เกิดความเบิกบาน สวยงาม แข็งแกร่ง ผ่อนคลายความเคร่งเครียด
 ได้เป็นอย่างดี เป็นบทร้อยกรองที่มีคุณค่าทางบันเทิงเริงมหึ

๔. เพื่อใช้แสดงความคิด ความรู้สึกและจินตนาการ

กว่าสัมภัยไม่เลิกนิยมใช้บทร้อยกรองเพื่อกระจายข่าวสารและเล่าเรื่องราวด้วย ๆ แล้ว แต่นิยมใช้บทร้อยกรองบรรยายความคิดความรู้สึกและจินตนาการของกวีเอง อย่างไรก็ตามกว่าสัมภัยไม่มีก้มได้ลดทึบการเดาเรื่องเสียโดยสันเชิงหากยกยังรักษาไว้เพื่อเป็นการนำความคิด หรือใช้เป็นองค์ประกอบส่วนหนึ่งของบทร้อยกรองเพื่อให้เห็นภาพความคิด ความรู้สึก และจินตนาการอย่างชัดเจน ขงขน สั่งหงสามันสัมผัสได้ยาก เพราะไม่รู้ปากายป่วยภูมิให้เห็นด้วยจักษุ สัมผัส ซึ่งเป็นสัมผัสสามัญที่บุคคลทั่วไปรู้จักใช้เพื่อสร้างเสริมความรู้ความเข้าใจในสิ่งต่าง ๆ ที่อยู่รอบตัวเรา สัมผัสทั้งห้านิ้วนิคนเราริช้อยู่ทุกเมื่อเชื่อวัน โดยที่ได้เห็นได้ยินได้กลิ่นรู้สึกและได้แตะต้อง แต่ก็ได้สร้างสัมผัสนี้ขึ้นซึ่งแปลกดแตกต่างจากปกติ ซึ่งเราเรียกันว่า “จินตนาการ” การอ่านบทร้อยกรองบางชั้นนั้น ผู้อ่านต้อง สัมผัสด้วยจินตนาการ จึงจะเข้าใจและแผลเห็นภาพที่อยู่ภายในใจ (imager) ของกวี

เอนรี่ เจนส์ (Henry James) ได้กล่าวไว้ว่าในคำนำของนวนิยายที่เขียนแต่ง เองว่า “เราต้องการผู้อ่านที่ไม่เพียงแต่มี ความรู้สึกอ่อนไหว และ มีความไว้ใจ พร้อมสูง เท่านั้น แต่หากต้องการผู้อ่านที่ รู้จักอ่านและอ่านมาก ๆ ด้วย”^(๑) ตามความเห็นของเอนรี่ เจนส์ ผู้อ่านบทประพันธ์ไม่ว่าจะเป็นประเภทใดก็ตาม ย่อมต้องใช้ความรู้สึกและความรู้ทางตอนน่อง ช่วยในการ “สัมผัส” และ ควรต้องคิดตามอ่านมาก ๆ และอ่านอย่างເອົາໃຈໃສ່ຈິງຈังด้วย

อย่างไรก็ตามบทร้อยกรองประเภทแสดงความรู้สึกนี้ก็คงจะเข้าใจยาก เพราะเป็นสิ่งที่เกิดขึ้นในจิตใจของผู้แต่ง ดังนั้นคนอ่านมักจะคงคำตามว่า “หมายความว่าอะไร ผู้แต่งกำลังพูดถึงใคร” ดังนี้เป็นต้น

(๑) C.B. Cox and A.E. Dyson: The Practical Criticism of Poetry, Edward Arnold (Publishers) Ltd., London, 1969. p. 14

ก้วในพุทธศตวรรษที่ ๒๕ นี้ ประสบกับความผันแปรทางการเมือง ทางสังคม ทางวัฒนธรรม และอื่น ๆ เหตุการณ์ที่บันช้อด่าง ๆ ได้สะท้อนเข้ามาในงานร้อยกรองของกัวเป็นอันมาก ดังนี้จึงปรากฏในรูปของความคิดเกี่ยวกับความอยู่ดีธรรมด่าง ๆ ค่านิยมของเงินตรา ความคิดเกี่ยวกับความดุยเดียวกับความเจ็บปวดทรมานใจ เกี่ยวกับความกล้าหาญ เกี่ยวกับเกียรติศักดิ์ เกี่ยวกับความทุกษ์ เกี่ยวกับความรัก เกี่ยวกับการบริหารงาน เกี่ยวกับการเมือง ดังนี้เป็นต้น ถ้ากัวใช้ความรู้สึกที่รุ่นแรงแสดงความคิดเห็นในด้านเดียว ก็ถูกมองว่าเป็นผู้ที่ไม่สามารถใช้ความคิดเห็นในด้านเดียว แต่กัวใช้ความคิดเห็นที่หลากหลายในการจัดตั้งแบบให้แก่ทัศนคติของตนเอง เป็นการขวางกั้นผู้อื่นไม่ให้อายุคติตามด้วยใจศรัทธา เพราะการที่ผู้อื่นนิ่มความคิดเอียงหรืออุดตันนั้นย่อมเป็นหนทางทำลายความเลื่อมใสของผู้อื่น ได้เป็นอย่างดีเช่นกัน

ความสัมพันธ์ระหว่างความคิดและตัวอักษรค้า

ความคิดของกัว จะแสดงออกมาในรูปของการใช้อักษรค้า ซึ่งบางครั้งก็เป็นคำธรรมชาติสามัญ หากแต่เมื่อความหมายพิเศษ เช่น กัวพูดว่า ดอกกุหลาบ แต่หมายถึงความสวยงาม กัวพูดถึงปลาร้า แต่หมายถึงการคบคนพาล กัวพูดถึงกุฎยานแต่หมายถึงคนดี กัวพูดถึงขันนุน แต่หมายถึงคนรูปชั่วตัวดำเนินใจดี ดังนี้เป็นต้น เช่น

ปลาร้าพันห่อตัวข	ใบค่า
ใบกีเม็นความปลา	คละกลิ้ง
คือคนหมู่ไปหา	คบเพอน หาคน
ได้แต่ร้ายร้ายพุ่ง	เพ่องให้เสียพงศ์

(สุภาษิตโลกนิค)

การใช้ถ้อยคำสามัญมีความหมายพิเศษนี้ เป็นลักษณะสำคัญอย่างหนึ่งของคุณค่าของบทร้อยกรอง เป็นเทคนิคการแต่งที่สูงชั้นผู้แต่งและผู้อ่านพอใจจะได้เห็นในบทร้อยกรองที่ดี ส่วนเรื่องก่าวโวหารเปรี้ยบเทียบ หรือก่าวโวหารซึ่งมีอยู่มากตามลักษณะอย่าง กัวสมัยใหม่นิยมการเปรี้ยบเทียบโดยใช้สัญลักษณ์ (Symbols) เพื่อแสดงภาพในใจ ทั้งภาพในใจ หรือ Imagery ของกิจกรรมที่เป็นภาพที่ชัดเจนแน่นอนและแจ่มใส่ในหัวใจของตัวกัวเรื่องเสียก่อน แล้วสัญลักษณ์ที่นำมาใช้จะจะสะท้อนภาพออกมายังผู้อ่านได้ สัญลักษณ์ของกิจผู้อ่านไม่ว่าจะเป็นผู้อ่านที่ชั่นอายุเพียงใดก็ตามพากันกล่าวว่า “ไม่เห็นภาพ” นั้น ย่อมหมายความว่า ภาพในใจของกิจนั้นพร้อมแล้ว ซึ่งยังไม่แน่ชัดว่า เป็นภาพอะไร บางครั้งกิจน้ำความบุ่งบากมาสู่ตัวเองและผู้อ่าน โดยใช้สิ่งที่เข้าใจยากเป็นสัญลักษณ์ เห็นอนน้ำ “นาเห็นมามาลังสั่งเน่า ไฉนหยุด” นั่นเอง เป็นการทวีความเข้าใจยากให้ขากยิ่งขึ้น หากเกิดผลดีต่อคุณค่าของบทร้อยกรองนั้นแต่ประการใดไม่

ความสัมพันธ์ระหว่างความคิดและเสียง

ความคิดของกิจจากจะแสดงออกมาในรูปของการใช้ถ้อยคำ และสัญลักษณ์ดังกล่าวแล้ว ยังแสดงออกในรูปของเสียง อีกด้วย เสียงที่เราและสร้างเสริมคุณค่าให้แก่บทร้อยกรองนั้น นิยมกันว่าต้องมีจังหวะสม่ำเสมอ และมีการส่งและรับสอดคล้องต้องกัน ถ้าเราศึกษาบทร้อยกรองโบราณจะเห็นว่า กลุ่มเสียงที่ติดต่อกันในบทประพันธ์เดียวกันนั้นมีลักษณะสันຍາວต่างกัน หรือกล่าวอีกอย่างหนึ่งก็คือ มีจังหวะหยุดสันນ้ำบ้างบ้ำบ้างไม่เท่ากัน ทำให้การอ่านออกเสียงจะกูกะกักไม่รบกวน ทำให้มีการสะดูดบ่อย ๆ ซึ่งไม่ก่อให้เกิดความรื้นรมย์ที่สมบูรณ์ ดังนั้นจึงมีการปรับปรุงแก้ไขจังหวะในบทร้อยกรองให้เท่า ๆ กัน หรือให้เป็นไปในแนวทางที่สอดรับประสานกัน หรือสัมสั้นบ้างบ้ำบ้าง

อย่างสม่ำเสมอจนผู้อ่านรับรู้และก้าวเดินไปได้ บทเรียนกรองบางประเพทการออกเสียงเป็นส่วนที่เชิดชูคุณค่าอย่างสำคัญที่สุด แต่บางประเพทกล่าวอ่านออกเสียงเป็นคำนองเสนาะแล้วจะเครื่องเขินมาก

กวีนangคนจะกำหนดความรื่นรมย์ให้แก่ผู้อ่านด้วยการใช้เสียงสูง ๆ ต่ำ ๆ ตามภาษาอันเป็นอาหารโดยของโสดประสาท ดังจะเห็นได้ชัดในคำประพันธ์ประเพทโคลง กือ โคลงสี่ โคลงสาม โคลงสอง ซึ่งได้ขึ้นกัดทั้งระดับเสียงและจำนวนเสียงไว้อย่างแน่นอน เช่นโคลงสี่ประกอบด้วยเสียง เอกเจ็ด ไหส์ ดึงเป็นหนึ่น นับเป็นความคลาดที่เด่นมากในการกำหนดเสียงของบทร้อยกรองไทยเช่นนี้

ความสัมพันธ์ระหว่างความคิดและสาระประโภชน์

สาระประโภชน์ในที่นี้หมายถึงความจริง ข้อเท็จจริง ความรู้ทางวิชาการและจริยธรรม

อันที่จริงคุณค่าของบทร้อยกรองนั้น มิได้ขึ้นอยู่กับสาระประโภชน์ต่าง ๆ ดังกล่าวแล้วนี้เลย แต่สาระประโภชน์นั้นช่วยคาดเดาใจระดับประดานบทร้อยกรองนั้นให้แทรกแฝงเนื่องในคงยั่งยืนและประทับใจยิ่งขึ้น ทั้งยังขึ้นอยู่กับส่วนสัดของความไฟเราะและสาระประโภชน์ที่กวนมาสอดแทรกประسانกันไว้ หากส่วนสัดนั้นไม่สมดุลย์ คุณค่าของบทก็ด้อยลงไป บทร้อยกรองที่มีแค่ความไฟเราะอย่างเดียว ก็มีชีวิตอยู่ได้ไม่นาน และบทร้อยกรองที่มุ่งให้ข้อเท็จจริงหรือความรู้ เช่น ตำราคหศศาสตร์ ตำราขุทธศาสตร์ เป็นต้น ในสมัยอินเดียโบราณก็เป็นสิ่งที่ถูกนิยมพากันล้นเหลือ หลงลืมไม่ได้ใจ

ในชีวิตจริง ความรู้สึกและความสะเทือนอารมณ์มักจะเกิดขึ้นเมื่อสิ่งเร้าหรือบุญ ความรู้สึกและความสะเทือนอารมณ์ที่เป็นธรรมดางามัญที่สุดก็คือความรักและความชัง คนเรารู้สึกเบิกบานพอใจและเป็นสุขเมื่อได้ประสบสิ่งที่รัก และจะรู้สึกวังเก็บจนเหยียดหยามเป็นทุกข์เมื่อได้ประสบสิ่งที่น่าเกลียดผิด

ศัลธรรมและเลวร้าย คนเราย่อมมีความหวังมีความประณาน่าจะได้เป็นเจ้าของสั่งนั้นสั่งนี้ ย่อมเกргมากๆ และหาดหวนต่อความสูญเสียและความผิดหวัง ฯลฯ ความรู้สึกเช่นที่ได้ยกตัวอย่างมาเป็นสั่งปกติสัช บางครั้งคนเราเกิดพ้อใจที่ได้รักได้หวังและบางคนก็พ้อใจที่จะได้ร้องไห้เครว่าโศก ความรู้สึกที่รุนแรงนั้นผลต่อปราชญากรณ์ของร่างกาย เช่น ทำให้ร่างกายท้วงหอบหืดให้ร้อนขึ้นบางทีก็ลดลงเช่นตัวเย็น มือเย็นและชาต่ออวัยวะสัมผัส บางครั้งก็ทำให้ร่างกายสั่นเห็น บางครั้งแข็งท่อนกระดูกกระดิกไม่ได้ ความรู้สึกเช่นนี้จะรุนแรงเป็นหลาຍ เท่าในตัวผู้ที่เป็นกวี และจะมีผลต่อปราชญากรณ์ของร่างกาย ยิ่งกว่าบุคคลธรรมชาติ ความรู้สึกที่รุนแรงนั้นบางทีก็เกิดอยู่กับกวีเป็นเวลานานมากกว่าเมื่อเกิดอยู่กับบุคคลธรรมชาติ ดังนั้นเมื่อกวีพิรrophน้ำถึงความรู้สึกและความสะเทือน อารมณ์ อันเป็นสามัญชนิดหนึ่งเป็นไปอย่างเกินความจริงสำหรับคนสามัญ ผู้อ่านที่ไม่ได้ฝึกฝนให้เข้าใจคุณค่าของร้อยกรองในด้านนี้จะกล่าวหาว่า กวีกล่าวเท็จ หรือบันทึกร้อยกรองเป็นสั่งเหลวไหลประสาทจากความเมื่นจิต ผู้อ่านใช้ความรู้สึกของตนเองเป็นเครื่องวัด การที่ครูปราชญ์โศกเสริมภารณร้องให้น้ำตาท่วมถัง ส่วนรักษ์ชั้นพรหมนั้นหากอ่านอย่างผิวเผิน และตั้งใจจะค้นหาข้อเท็จจริงแล้ว ผู้อ่านจะไม่แฉเห็นคุณค่าแต่อย่างใดเลย เพราะจะเชื่อ (อย่างสามัญชน) ได้อย่างไรว่า คนเราจะร้องให้ขาดน้ำตาไหลออกมามากจนท่วมไปถึงส่วนรักษ์ชั้นพรหม ตามที่

“เรียนรู้น้ำเนตรถ้วน ถึงพรหม”

ถ้าผู้อ่านเข้าใจความรู้สึกที่รุนแรงผิดปกติของกวีแล้ว ก็จะรู้สึกสะเทือน อารมณ์ และเกิดความเห็นอกเห็นใจในความเครว่าโศกที่ล้นเหลือนั้น ทั้งนี้ผู้อ่านก็ยอมท้องใช้สัมผัสด้วยจินตนาการนั่นเอง

กวีจะบรรยายความรู้สึกที่รุนแรงด้วยการกล่าวเกินความจริง และให้รายละเอียดที่พิสดารมากมาย เป็นรายละเอียดที่บางทีถึงกับเหลือเชื่อ บางครั้งก็เป็น

รายละเอียดที่บุคคลทั่วไปคิดไม่ถึง ครั้นกว่านำมากล่าวก็เห็นจริงตามไปด้วย เป็นการเพิ่มพูนขยายความรู้ในรายละเอียดให้มากขึ้น การบรรยายความรู้สึก ที่รุนแรงของกวีนางคน จะดำเนินไปด้วยความเข้มข้น รุนแรง ดุเดือด เพื่อชี้อัน อ่านแล้วรู้สึกอัดแน่นอยู่ในใจแทนจะระเบิด ความรู้สึกประทับใจมักจะเกี่ยวกับ ความรักที่รุนแรง ซึ่งไม่มีทางจะสมหวัง ความขัดแย้ง ความทะเยอทะยาน และความอาฆาตพยาบาทเป็นต้น บทร้อยกรองประเกณผู้อ่านไม่ควรนุ่งหัวง แสงหาสาระประโยชน์อันใดนอกจากเพื่อเร้าอารมณ์สะเทือนใจ ซึ่งบางครั้ง ก็เป็นสิ่งที่คนเราประณญาณ ทั้งนักเพ้อจะได้ปลดปล่อยสัญชาตญาณผ้ายืดต่ออ กน้ำแข็ง การที่เรารออบอุ่นเรื่องผ้าที่เรารู้สึกกลัว การดูหนังฆาตกรรมที่ใหดร้ำย ที่เรารู้สึกเกลี้ยด และอัน ๆ ในลักษณะเดียวกัน ก็เพื่อการปลดปล่อย สิ่งร้ายกาจออกจากตัวนั้นเอง การประเมินคุณค่าของบทร้อยกรองประเกณซึ่ง ไม่ควรนำไว้ธรรมมาใช้เป็นหลักการในการพิจารณา

ในบางครั้งกวีจะนำเหตุการณ์ที่บังคับความรู้สึกมาบรรยาย โดยผสมสอดแทรกกับความคิด ซึ่งย่อมมีลักษณะเข้มข้นรุนแรงไปด้วยกัน ดังเช่นบทร้อยกรองที่กล่าวถึงความโหดร้ายและอันตรายของสังคม ซึ่งมีผลทำให้คนเรียกว่า หาทพงคุ่มกรอง

ตอนพระเจ้า

ทรงครรภ !!	คือไฟลามแรงร้อนรอนชี้พสุญ
จงไปคสายสะเทือนหล้าอ้มอาดูร	ชนมากมุนตายพรากไปจากกัน
พ่อแม่ลูกพลัดพรากจากกันสัน	ทั่วแผ่นดินรมทุกชั้นสุขสันต์
น้ำดานของร้องร่าเสียงรำพัน	สะเทือนชั้นสะท้านทั่วหัวใจชน !!
โอ้พระเจ้าไฉนให้คนน่า !!	ในความกล้าคือความสามารถเหดุผล
ให้เพียงชัพหนั่งพรากจากสกล	ชีวิตคนอยู่หลัง...ยังทราบ !!

“แม่จ้าแม่... พ่อหนูอยู่ที่ไหน ?
 “พ่อหนูไปรบศึกอย่างชิงหาญ”
 อุกรอ... รอ... พ่อใจนี้ไปแสนนาน ?
 ชีพพ่อตาย... เหลือคนเหลียง... หลังนี้ตา !!
 แม่พหุยงชรานำโวนเอ้อ
 กีเป็นเหยื่อสังคมความผลาญพร่า
 อุก, หวาน, เหล้นไปทัพไม่กลับมา
 เหลือน้ำตาของชาชงพร่วนว ! !

ทุกแหล่งโลกไசกสลดด้วยบทนาป พระเจ้าทราบแต่พระองค์คงยึดหัว
 ดังไว้ความศักดิ์สิทธิ์ถูกแรงกล้า ข้ากลับรักลงทุกชี... สานุกครัน !!
 ไฟสองรามลามโรงนี้เหยี่มให้ดึง ผลาญทุกสิ่งเหลือแต่เศษ... เกล็ด
 ... ไศกศัลย์
 แผ่นดินเดือดเลือดซุ่มร้อนรุ่มครัน พระเจ้าผันหลับละเมอผลอยู่ไย ?
 เราทุกคนอนพระเจ้า... รากันบ้า
 หมายคนน้ำตาพร่างพระราขาวแก้วใส
 ขอพระเจ้าทุกพระองค์คงดีใจ
 นำโลกให้คนสุขสันต์นิรันดร.

— “กุลทรัพย์ รุ่งฤทธิ์” —
 ตีพิมพ์ในสกุลไทยรายสัปดาห์ ๒๕๑๕

บทร้อยกรองมายังชันกีกล่าวถึงสิ่งที่ไม่มีด้วยคน กว่าได้พรั่งพรรณนาถึงความ
 รักความอาลัยในหฤทัยสาวที่ตนรัก ดังเช่นที่ปรากฏอยู่ในบทประพันธ์ประเกท

นิรा�ศ เจ้าพัชธรรมธิเบศร์เสด็จไปประพุทธนาท เหตุการณ์ตอนนั้นเป็นความจริง
แต่พระชายาที่กล่าวถึงในนิรा�ศพระบาทกลับไม่มีตัวตน และไม่มีการผลัดพระราก
จากกันแต่ประการใด ดังที่ได้ทรงเขียนไว้ว่า

“ขอเสริจครรภุครรภากาพย์ บทพิลาปถึงสาวครร
แต่งตามประเวณี ใช้มีรักจะจากช่อง”

การสมมติตัวตนในบทรร้อยกรอง จึงเป็นวิธีแสดงออกอย่างหนึ่งของกว
เพื่อใช้ในการแต่งใหม่ชีวิตชีวา และเพื่อรักษาแบบแผนของประเกตรร้อยกรอง
แต่ไม่ได้หมายความว่า บทรร้อยกรองไม่ใช้ความจริงเป็นฐานในการแต่ง

นอกจากนี้ บทรร้อยกรองยังกล่าวถึงสิ่งที่ไม่มีตัวตนอีก เช่น เทวดา
เทพเจ้า พระเจ้า วิญญาณ ฝี เป็นต้น บางครั้งกวีแต่งบทสนทนาระหว่างตัวเอง
กับวิญญาณของตนเอง ลิโน๊บก็วิจัยแต่งบทสนทนาระหว่างนกพิราบกับก้อนเมฆ
กวีบางคนก็เขียนบทสนทนาของตัวเองกับยมบาลดังนี้เป็นต้น การแต่งแบบ
สร้างสรรค์จินตนานี้ ย่อมเร้าความสนใจของผู้อ่านให้เกิดความพยายามและ
ความกระหายที่จะอ่านบทรร้อยกรองนั้นอย่างใจดีใจอ้อปจนจบ

ความสัมพันธ์ระหว่างความคิดและความสมเหตุสมผล

ความคิดมีรากฐานมาจากความรู้ ดังนั้นความคิดกับความรู้จึงเป็นสิ่งที่แยก
ออกจากกันไม่ได้ ความรู้ที่ปราศจากความคิดนั้นไม่มีประโยชน์ ส่วนความคิด
ที่ปราศจากความรู้นั้นเป็นอันตราย ความคิดที่มีพลังอำนาจต้องอาศัยคู่เคียงไปกับ
ความรู้ที่แน่นอนและรอบด้าน วิจารณญาณหรือการตัดสินที่เที่ยงธรรมนั้นย่อม
ต้องประกอบไปด้วยความรู้และเหตุผลที่เกี่ยวเนื่องกัน (logic)

อย่างไรก็ตามความคิดของเรามักจะมีการขัดแย้งกันอยู่เสมอ ความคิด
ของกวีที่แสดงไว้ในบทรร้อยกรองบางครั้งก็ขัดแย้งกับความคิดของผู้อ่าน ซึ่งก

ไม่ใช่สิ่งสำคัญ เพราะสิ่งสำคัญอยู่ที่การแสดงความคิด ความคิดที่ได้ແย়ง
ให้นั้น ถ้าบรรยายด้วยความสมเหตุสมผล ผู้อ่านก็จะเห็นคุณค่า และยอมรับ
ถึงแม้บางที่ก็จะคลือยตามด้วยไม่ได้ ความคิดของกวีบางครั้งก็ปนด้วยอารมณ์
สะเทือนใจที่รุนแรงและเรื่องราวที่เป็นส่วนตัว ซึ่งคนส่วนมากไม่มีส่วนรู้เห็น
ด้วย กวีนั่นก็ได้นำความคิดกับลงสังหารณ์มาคลุกเคล้าเข้าด้วยกัน จนผู้อ่าน
แยกแยะไม่ออก ทำให้เกิดความยุ่งยาก ไม่สามารถเข้าใจความหมายได้เช่น
กันว่า “ฉันเห็นความสว่างในความมืด” โดยใช้โวหารแบบ paradox (คือการ
ใช้คำพูดที่ขัดแย้งกับความรู้สึกของคนทั่วๆ ไป หรือนำสิ่งที่ตรงข้ามกันมาเปรียบ
เทียบกัน) ตามประภากារณ์ทั่วๆ ไป ถ้าความมืดไม่ความสว่างให้แลเห็นแล้ว
ใช่ร ความมืดนั้นก็หาเป็นความมืดต่อไปอีกไม่ การที่กวีพูดเช่นนั้นก็เพราะกวี
ใช้ลงสังหารณ์ของตนเอง คลุกเคล้าปะปนลงไปด้วย ศิลปะของการแสดงความ
คิดแบบนี้ต้องประกอบด้วยการเลือกใช้ถ้อยคำที่คมคมและสั้นกระชัด นิ-
ฉันนั่นคุณค่าทางความงามจะกลับกลายเป็นสิ่งยุ่งยากน่าเบื่อหน่าย และผู้อ่านจะ
ขาดความอดทน เลิกสนใจ เลิกติดตาม กล้ายเป็นทร้อยกรองที่ไร้ค่าไม่มีประโยชน์

การที่กวีกล่าวว่า “ฉันจำเชือได้ด้วยน้ำตา” นั้น ถ้าจะคิดถึงความสมเหตุ
สมผลโดยทั่วไปแล้ว ก็กล้ายเป็นประโยคที่เหลวไหลเมื่อไม่ได้ นักสร้าง-
ศาสตร์จะคิดค้านอย่างเดิมที่ แต่ถ้าสมมติว่าความรู้สึก ก็จะเข้าใจว่า “เชือผู้
นั้นได้เกยสร้างความเจ็บช้ำน้ำใจอย่างแสนสาหัสไม่มีวันลืมลงให้แก่ตัวฉัน”

อนั้ง สรรพนามบุรุษที่หนังในบทร้อยกรองนั้น มีได้หมายถึงตัวกวีเสมอ
ไป อาจเป็นบุคคลสมมติขึ้นก็ได้ หรือเป็นตัวแทนมนุษยชาติ หรือหมายถึง
บุคคลสอนให้ชีวิตงานชุมชนตัวตน หรือไม่มีตัวตนจริง ๆ ก็ได้

คุณค่าของกวนพนท์ต่อผู้อ่าน

เมื่อได้พิจารณาคุณค่าของทรัพย์กรองในแง่ของผู้แต่งมาพอสมควรแล้ว ผู้อ่านก็จะเห็นว่า บทรัพย์กรองควรจะปรากฏคุณค่าต่อตัวผู้อ่านอย่างมากยิ่งขึ้น บทรัพย์กรองเป็นสิ่งที่ทำให้คนเรารู้จักคนอื่นก่อน แล้วจึงจะทำให้รู้จักตัวเองในภาพหลัง และบทรัพย์กรองทำให้คนเรารักคนอื่นก่อน แล้วจึงรักตนเอง นอกจากนี้ บทรัพย์กรองยังทำให้คนเรารู้จัก “ทำตนให้เหมือนคนอื่นแต่ทำความคิดให้เป็นของตัวเอง” ด้วย^(๑) ดังนั้นในการศึกษาภูมิพันธ์เพื่อประเมินคุณค่า จึงต้องเข้าใจ รู้จัก และรักกิจเสื้อก่อน จึงจะเข้าใจ รู้จัก และรักตัวผู้อ่านเอง คนเรารักตัวเอง และพยายามแสวงหาสิ่งที่เป็นคุณประโยชน์มาให้แก่ตัวเอง การที่เราอ่านบทรัพย์กรอง ก็เพื่อจะแสวงหาประโยชน์จากบทรัพย์กรอง นั่นเอง

เหตุใดจึงอ่านบทรัพย์กรอง

นี่เหตุผลตามกามาที่ทำให้คนเรารับรู้มาที่จะอ่านบทรัพย์กรอง เช่น

๑. เพื่อเร้าความรู้สึก กวนพันธ์บางบท “ตีโจ” หรือกระทบความรู้สึกของผู้อ่านอย่างจัง เข้าถึงจิตใจของผู้อ่านอย่างลึกซึ้งและทุกข้อกุญแจ เช่น ความรู้สึกรัก กวนพันธ์จะแยกแยะความรักออกไปอย่างละเอียด เช่นความรักของหนุ่มสาว ความรักระหว่างบิดามารดา กับบุตร ความรักระหว่างมิตรสหาย ความรักตัวเอง ความรักอย่างหลงมาย ความรักที่ผิดศีลธรรม ความรักที่ก่อปัญหาอย่างมากให้แก่สังคม ความรักผิดปกติระหว่างคนเพศเดียวกัน ความรักชรา茂才 ความรักและความสัตย์ซื่อของสัตว์เลี้ยงที่มีต่อนาย ดังนี้เป็นต้น ท่องร่วมเหตุการณ์ล้วนเร้าความรู้สึกให้รุนแรง น่ารักชรา และสร้างความพอใจให้เกิดขึ้นทั้งสิ้น

(๑) สุภาษิตฝรั่งเศส กล่าวว่า “จะทำตนให้เหมือนคนอื่นแต่ทำความคิดให้เป็นของตัวเอง”

เพื่อเจริญด้านการ กิจกรรมนี้บางบทจะขาดภาพที่ส่วนยังไม่ด้วยถ้อยคำ
ที่มีเสียงไฟเรืองและมีความหมายที่เด่นชัด ภาพที่ขาดด้วยตัวอักษรที่เลือกเพ็น
ไว้ดีแล้วเช่นนี้จะก่อให้เกิดความเพลิดเพลินเจริญใจแก่ผู้อ่าน บางครั้งถ้อยคำ
เพียง ๘-๑๐ คำ ในกลอนบทหนึ่ง ก็สามารถนำผู้อ่านไปไกลลับลับถึงขอบฟ้า
บางครั้งก็พาข้ามน้ำ ข้ามทะเล ข้ามบุญเชา บ้าไม้ ไปในคืนแคนมหัศจรรย์ที่
นำสันใจไกรรู๊ ถ้อยคำเพียงไม่กี่คำที่บรรจุอยู่ในกรอบของ ได้ชี้ให้ผู้อ่าน
สังเกตเห็นสังที่ไม่เคยเห็น หรือสังที่เคยมองข้ามไปไม่คิดว่าจะมีความสำคัญ
ถ้อยคำเพียงไม่กี่คำ ในบทกรอบได้เบ็ดเตล็ดให้เห็นความรู้สึกนึกคิดในจิตใจ
มนุษย์ ไม่ว่าจะเป็นบุคคลที่ยังไม่ผู้ เช่นมหาบุรุษ หรือเด็กเล็กๆ ที่ไม่มีความ
สำคัญอะไรเลยก็ตาม ยกตัวอย่าง เช่น

—สุนทรภู่—

นอกจากผู้อ่านจะได้รับความที่เป็นภาพแล้ว ยังได้ยิน “เสียง” ใน
จินตนากิจวัตร ยกตัวอย่างเช่น

เสียงจากความจน

สองหนุ่มผู้เสียงสำนึ่งไทย
เสียงโไอค์โดยไทยให้ของใครหนา
เสียงนนนแห้งแหบผู้ว่าไว้วามา
เสียงไทยหาร้าวให้ของใครกัน

พังชีพังพังไว้จะได้รู้
 เสียงของผู้อับโชคต้องโศกเสีย
 ทุกชั่วหนาที่นักคนวัน
 เพื่อรำพันฝันเปลี่ยวย่ออยู่เดียวดาย
 ข้าเกลี้ดบ้านฐานล้นทั่วโน่น
 ช่าอุดอุดไปแล้วใจหาย
 ข้าเกลี้ดฝันหล่นพรุกรุกระชาด
 สุดฝ่างกายให้พันธ์ฝันนอง
 ข้าเกลี้ดคอมหมาเวนอเมื่อหัวผ่าน
 แทรกสะท้านวานหวั่วหวั่วส่อง
 ข้าเกลี้ดนาเห็นอห大宗เจ่งฟากนอง
 ให้ช้าท่องลุยน้ำไปทำทำงาน
 ข้าเกลี้ดเสือเกลี้ดพ้าทชาไส่
 ขาดวันไชร้อนใจจ้าน่าสงสาร
 ข้าเกลี้ดวันเกลี้ดคณไชร์ชนบาน
 ได้พ้องพานทุกยามคือความครม
 ข้าเกลี้ดครักหักอกให้ฟักช้า
 อกระกำลังลักษณ์เพื่อนบาน
 ข้าเกลี้ดครักลงใจให้รำรูม
 อกรอบมปวดร้าวเคร้าดวงใจ
 ข้าเกลี้ดคำหมายมาหดุและคุ่มนั่น
 เพราจะเข้าสนับสนุนนั้นปีกน
 ข้าเกลี้ดคณใจหวานชอบหมายใจ
 เมื่อยามไชร์ใจหล่อสักดัพน
 ข้าเกลี้ดหล้าพ้าดินทั้งสันหมด
 ชักหนคให้แต่ทุกๆไชร์สุขสนั่น
 ข้าเกลี้ดกรรมช้าสังช่วยลงทันท์
 กระหน่ำคัดลงช่วงให้ผิดทาง

ข้าเกลี่ยดกลູງໆແລຍໃຈທີຣີສັດຍ
 ລັກສັດຕື່ມວາຈາສັນຍາສົງລົງ
 ข້າກະດີຍົດຫາຍໍາລາຍລຸມສັນຮັກຈາງ
 ແລ້ວເຫັນໜ່າງຮັງລັບໄນ່ກລັນມອງ
 ສອງຫຼຸ້ມວ່ວແວ່ວເສີຍສຳນິຍາວຸນ
 ເສີຍຄຽງຄຣວຍຂວານໃຫ້ຖ້າມອອງ
 ເສີຍຈັນນັ້ນແວ່ວແຜ່ວມານໍາຊັນພອງ
 ຄື່ອເສີຍຂອງຄວາມຈາກຄຳແກ້ວເອຍ. (๑)

—ອຸດມ ວໂຣຕົມ ສຶກຊີດິຕິກ

ສົງທິຜູ້ອ່ານໄດ້ຮັບຈາກທຣ້ອຍກຮອງນີ້ ດອກາພທໍສົມບູຮົດເຊື່ອງຄວາມຈາກທ່າດ
 ແຄລນທຸກສົ່ງທຸກອ່າງ ແລະນີກາຈະຈິຕີໃຈທີ່ເຕີມໄປດ້ວຍຄວາມເກລື້ອດັ່ງແລະເຄີຍດ
 ແຄນຕ່ອສົ່ງແວດລ້ອມ ສົງທີ່ສຳຄັງທີ່ສຸດກີກອຸ້ມອ່ານໄດ້ຢືນເສີຍທີ່ນໍາເສົ້າໃຈຂອງກາພ
 ແລ້ວນີ້

ຄວາມເພີດເພີນທີ່ເກີດຈາກຈິນຕາກເປັນສົ່ງຕ້ອງປະສົງຂອງຜູ້ອ່ານນັກ
 ປະເພັນຮໍ່ ນວນຍາຍ ແລະຂ້ອເຂີນອື່ນໆ ຈິນຕາກທີ່ມີຄຸນຄ່າຈະຕ້ອງມີລັກຍົນະ
 ເພີບພວ້ມທັງສາມປະກາຍຄ້ອ ຄວາມຍິ່ງໃຫຍ່ ຄວາມໃໝ່ ແລະຄວາມຈານ
 (Greatness, Novelty, Beauty) (๒)

ຄວາມຍິ່ງໃຫຍ່ໃນກໍ່ນີ້ໄດ້ໝາຍຄົງທີ່ອ່ານໄດ້ມາສົມຫຼວງທີ່ກວ້າງຂວາງສຸດລູກຮູ
 ລູກຄາ ມີອຸ່ນເຫາສູງຕະຫຼາງເຕີມໄປດ້ວຍຫຼຸບແຫວ່າລືກຂັ້ນ ແຕ່ໜາຍຄົງຫຽວນຫາດ
 ມີອຸ່ນສົ່ງໄດ້ກີດຕາມທີ່ມີຄວາມສຳຄັງ ມີພັລັງອຳນາຈສາມາຮຄເວົ້າໃຫ້ເກີດຄວາມສັນໃຈແລະ

(๑) ເຈຍກາ ວິຈີຕ (ຜູ້ຈັດທ່າ) : ລຳນໍາແທ່ງເຈົ້າພະຍາໄດ້ສົບເບີນກລອນ
 ສຳນັກພິມພຸນທັນສືອສາມຍອດ ພະນັກ ๒๕๐๐, ໜ້າ ๑๑๔-๑๑๗

(๒) Joseph Addison: "The Pleasures of the Imagination" in Criticism: the Major Texts, ed. by Walter Jackson Bate, Harvard University, Harcourt, Brace and Company, New York, 1952, p. 184-185

ความชั้นชั้นได้เร่น “ฉันเอาพ้าห่ำมให้ หายหนา” การที่กว่าจะใช้พ้าห่ำมต่างพ้าห่ำมธรรมดานั้นก็คือความยิ่งใหญ่ในจินตนาการนั้นเอง

ความใหม่ ก็คือความที่ไม่ใช่สิ่งธรรมดามากมายซึ่งพบเห็นจำเจอยู่ทั่วๆ ไป ความใหม่นี้จะเร้าให้เกิดความประหลาดใจ ตื่นเต้น งและอยากรู้อยากเห็น มีได้หมายความว่าจะต้องเป็นสิ่งที่ไม่เคยเกิดขึ้นเลย หรือประหลาดเหลือร้อย แบบสัตว์ประหลาดนอกพิภพ

ความงาม ไม่มีสิ่งใดที่จะสามารถถึงคุณได้ไปกว่าความงาม ความงามสามารถสร้างความสุขความพอใจให้เกิดขึ้นได้โดยง่าย ความงามสามารถสร้างความเบิกบาน ความรื่นรมย์ ความมีชีวิตชีว่าเริง โดยปราศจากความระคายเคืองหรือข้อขัดแย้งกันๆ ความงามที่สมบูรณ์จะเพียบพร้อมด้วย รูปเสียง กลิ่น และรส บทกวีประกอบด้วยรูป (กลอน โคลง ฯลฯ) เสียง กลิ่น และรส (สัมผัส ความไฟแรง ฯลฯ) ด้วยเช่นกัน

๓. เพื่อเร้าความคิด ผู้อ่านจะได้รับความคิดในบางແນ່ນตามสายตาของ กว่าที่บรรยายไว้ในบทร้อยกรอง นางครุ่งก็เป็นความคิดที่บริสุทธิ์ มิได้มีความรู้สึก หรือสั่งสอนใดเจือปน นางครุ่งก็เป็นความคิดที่เชื่อมโยงกับสังอน ๆ เช่นเชื่อมโยงกับธรรมชาติ ดังนั้นทร้อยกรองที่สร้างความคิดโดยเชื่อมโยงกับธรรมชาติ ดังนั้น

ปณิธานของกวี

ฉันเอาพ้าห่ำมให้	หายหนา
อกคนกินแสงดาว	ก่างขาว
นาค้างพร่างก daraหนา	หาคม
ไหลดงก้วิวิเวช	ช่วฟ้าดินสมัย

พลีใจเป็นบ้าช้า	อาการแพ้	๘
ชวัญล้วนไปเมืองผู้คน	ฝ่ากพ้า	
เสาะทพยพหัวรรค	มาโถก	
โถมแผ่นหารยาเส้นหยาด	เหือหลาเกย์มศานต์	
นหนึ้นกัววิเวเพ้อกุ้	วิญญาณ	๙
กลองคลื่นกระแซกกล	เขียวกล้า	
ชวนมนาน	เบ็ดองเบล่า	
ใจเปล่งแวงหัวพย์ห้า	ช่วพ้าคินสลาย	
จิตการกรุ่นใหม้ม	ใจมไป ก็ต	๑๐
กาพย์รำหอมแรงใจ	ไบบแล้ว	
อคีกพไฟหน	กพนน	
ชวัญหัวมหัวพย์รุ่งแก้ว	ร่วงน้ำมันสมัย	
ลายสือให้วิเวกให้	หฤหรรย	๑๑
เฝนห่าแก้วจากหัวรรค	คัมร้อน	
ใจปลิวล้วนไปเมียน	ໂລກອນ	
หอนกพนสะห้อน	กพหน้าม้าหอน	
ช้ายอมสะหอกหัง	ชีวิต	๑๒
หัวงสั่งสินนฤมิตร	ไหม่แพรัว	
วิชาကวจุ่งศักดิ์สิทธ	สังศร	
ชลังดึงมนูหงาบ้าแก้ว	ร่วงพามาหอน(๐)	

—อั้งคار กัลยาณพงศ์

ผู้อ่านจะเห็นว่าบทร้อยกรองนี้ได้นำธรรมชาติ เซ่นพ้า ดาว น้ำค้าง มา เชื่อมโยงกับความรู้สึกนึกคิดของผู้แต่ง ด้วยโวหาร แบบที่เรียกว่า metaphor บทร้อยกรองที่ ๕, ๖ ได้วัดจินดาการเป็นภาพที่มีความหอม ซึ่งทำให้ผู้อ่านได้ กลิ่นบุหงาหัวรรคที่ร่วงมาจากพ้า ภาพที่กว้างขันนั้นชัดเจนสวยงาม และมีเสน่ห์ ยังนัก ถึงแม้ว่าจังหวะของการใช้ถ้อยคำจะขาดกับความเคยชินของผู้อ่านอยู่บ้าง ก็ตาม จินดาการของบทร้อยกรองนี้ มีความยิ่งใหญ่ แปลกใหม่ และงดงาม

(๐) อั้งคาร กัลยาณพงศ์ กวีนิพนธ์ สำนักพิมพ์ศึกษาไทย พระนคร ๒๔๙๓ หน้า ๔-๖

นับเป็นจินตนาการที่สมมุติมีแบบที่สุด การที่กวักถ่าว่า “ฉันเอาพ่านมีให้ หายหนา” นั่นคือ “ความยั่งใหญ่” อันทรงพลังของจินตนาการ และมีความใหม่ไม่ซ้ำแบบใด บ่งการสร้างภาพที่โอบอ่ากถ้าหากและสวยงามได้อย่างชัดเจน

บทกวีพินธ์ที่จะเพ่นพูนແร่อคิด และทัศนคติให้แก่ผู้อ่าน บางครั้งบท กวีนิพนธ์จะท้าทายและยั่วยุให้ผู้อ่านคิดแล้วได้คิด บางครั้งก็จะช่วยขยายความคิดเห็นให้กว้างขวางขึ้น อะไรมาก็อุดออด แต่สร้างเสริมความเข้าใจและความเห็นอกเห็นใจ ซึ่งกันและกัน ช่วยจัดอวิชา หรือความไม่รู้ตลอดจนความหลงผิด หรือโมฆะต่างๆ ให้พ้นจากจิตใจ ส่วนนั้นเป็นคุณประโยชน์ที่ยังใหม่ ซึ่งผู้อ่านได้จากการติดตามอ่านกวีนิพนธ์อย่างจริงจัง

๔. เพื่อความเพลิดเพลิน คุณค่าของกร้อยกรองที่ผู้อ่านมุ่งหวังที่สุด ก็คือความสนุกสนานเพลิดเพลิน สนุกไปกับรูป เสียง กลิ่น และรสของบทร้อยกรอง เพลิดเพลินไปกับความรู้สึกนึกคิดและจินตนาการที่วด ไว้ในบทร้อยกรอง ความเพลิดเพลินนี้มีประโยชน์ในการฝึกฝนabilityความเคร่งเครียดจากการ และความจำใจในชีวิตประจำวัน ความเพลิดเพลินนี้จะพาผู้อ่านหนีให้พ้นไปจากความทุกข์ทรมาน ความไม่สมหวังและความไม่พอใจที่ผู้อ่านเผชิญหน้าอยู่ทุกเมื่อเชื่อวัน บทร้อยกรองที่จะพาผู้อ่านไปสู่บรรยายกาศที่แปลกใหม่ หรือกล่าวอ้อกอย่างหนึ่ง คือ ช่วยเปลี่ยนบรรยายกาศให้ผู้อ่าน การเปลี่ยนบรรยายกาศก็คือการพักผ่อนนั่นเอง

คุณค่าของกวีนิพนธ์ที่ต้องสังคม

กวีนิพนธ์ที่ดีจะเป็นประณีตศิลป์ (Fine Arts) ซึ่งประกอบด้วยอัจฉริยภาพ รสนิยม และความคิดใจของกวีซึ่งเป็นผู้ประดิษฐ์สร้างสรรค์ กวีนิพนธ์ที่ดีมีคุณค่าสูงส่ง เป็นสิ่งที่ลอกเลียนแบบได้ไม่เหมือน วิธีเดิ่ง วิธีบรรยาย

วิธีเลือกใช้คำอักษรค้า วิธีคิด วิธีเปรียบเทียบของกวีแต่ละคนเป็นสิ่งที่ลอกเดียนไม่ได้ และจะคงเป็นหลักการหรือกฎหมายที่ตายตัวก็ไม่ได้ด้วย ดังนั้นจึงกล่าวได้ว่า บทกวีพันธ์ที่สูงในคุณค่า้นั้น เป็นสมบัติเฉพาะตัว เป็นผลงานทางปัญญาความสามารถของคน เป็นสิ่งที่แสดงความเจริญหรืออารยธรรมของสังคมที่กว้างขันสังกัดอยู่ ใครก็ตามในสังคมเดียวกัน ถ้าได้อ่านศึกษาแล้วก็จะเกิดความภาคภูมิใจ เกิดความรัก และเกิดความห่วงเห็นในสมบัติที่มีคุณค่า้นี้ ดังนั้น บทร้อยกรองที่จงกล้ายเป็นสมบัติของส่วนรวม หรือของชาติ บทร้อยกรองที่ดีมาก ๆ นั้น ไม่ว่าจะเป็นคนเชื้อชาติใดภาษาใด ถ้าได้อ่านและศึกษา ก็จะรู้สึกว่าเป็นสมบัติของมนุษยชาติ หากเป็นสมบัติของคนในประเทศใดประเทศหนึ่งโดยเฉพาะไม่ ดังนั้นงานนิพนธ์ที่ยังให้ญี่ปุ่นซึ่ง จึงมีคนเรียกว่า เป็นสมบัติล้ำค่าของโลก

กวีนิพนธ์ของสังคม บ่อมสะท้อนให้เห็นชีวิตความเป็นอยู่ในยามปกติ ชิงเรียกว่าชีวิตประจำวัน นอกจากนี้ก็ยังแสดงให้เห็นชนบทธรรมเนียมประเพณี ต่าง ๆ ของคนในชาติบ้านเมืองแต่ละบุคคลนัย แสดงให้เห็นถึงความคิด ความนิยมและอุดมการของคนในชาติ สิ่งใดที่คนในสมัยนั้น ๆ เห็นว่าเป็นสิ่งดีงาม ควรประพฤติปฏิบัติ สิ่งใดควรเหี้ยดหยดหรือรังเกียจและเว้นไม่ปฏิบัติ กวีนิพนธ์ ของสังคมจะแสดงให้เห็นระเบียบแบบแผนที่คนในที่นั้นนิยมก่อการพะและปฏิบัติ ให้เป็นอย่างเดียวกันเช่น กฎหมาย จริต ข้อบังคับ เป็นต้น กวีนิพนธ์ของแต่ละชาติก็จะเล่าให้ทราบถึงเหตุการณ์และความผันแปรต่าง ๆ ที่เกิดขึ้น ทั้งที่เป็นไปในทางที่เสื่อมโกรธและทางที่เจริญอกรحم

วรรณกรรมทั้งร้อยแก้วและร้อยกรอง มีคุณค่าเกี่ยวกับการชนออกลักษณะ นิสัยของคนในชาติ ดังจะเห็นได้จากเนื้อเรื่อง ภาษา การบรรยาย รูปแบบของบทประพันธ์ และแนวคิดของกวี^(๑)

(๑) Friedrich Von Schlegel : Literature and National Character, in id.

วรรณกรรมปีรังเกทบหรือกรองซึ่งคนไทยภาคภูมิใจ และถือว่าเป็น
สมบัติล้ำค่าของชาติ มีอยู่มากมาย อ่าพิเช่น ลิลิตพะลօ กາພຍໍ່ໂກລົງ
ປະພາສະຫາວອງແດງ ສາມັກຄີເກທຄຳລັນທິ ເສກາຫຸນຫ້າງຫຸນແພນ ບທພະຈາກ-
ນິພນີ້ເວັ້ງ ອີເຫາ ເປັນດັນ